

Grāmata ar stāstu

Aiz manām durvīm bija nolikts pabalējis linu maisiņš ar ziedu rakstu sānos. Tieši ar šādu kulīti rokās pirmā stāva kaimiņiene katru nedēļu gāja uz bibliotēku.

"Es savas grāmatas pamazām nesu projām, atdošu labiem cilvēkiem, man vairs tās nevajadzēs, meita lasa citādākas grāmatas, par mērķiem un motivāciju, bet mazbērniem manis kādreiz pirtās šķiet pārāk sausas un bezkrāsainas." Viņas nosacīja, un sirmgalves acīs gluži kā Dievmātei svētbildēs iespīdējās apgarota gaisma. Mirkli atcerējās Raiņa dzejoli "Vēju kokle". *Laimīgas acis kā zvaigznes uz cilvēkiem staros*. Mēs vēl brīdi parunājām, viņa lēnām devās uz bibliotēkas ēka pusi, un nozuda manam skatienam aiz mājas stūra. Un es atcerējās sirmās kaimiņienes stāstu.

"Man bērniībā nebija sapņu. Viss, kas labs, bija man blakus – uguns krāsnī, kad ilgi tajā skatījos, puķu dārzs, mamma pasta soma, piebāzta avīzēm un vēstulēm. Svaigās avīzes smaržoja pēc kaut kā ļoti laba. Tā smaržoja arī grāmatas veikalā. Es ļoti kāroju grāmatas savās mājās, bet mammai nekad nepietika naudas, mēs dzīvojām trūcīgi. Kad sāku strādāt un saņēmu pirmo algu, piestāju grāmatnīcas logam, manas acis pielipa lielajam stiklam, aiz kura bija iestatīta bieza grāmata gaiši pelēkos audekla vākos ar uzraksts "Saules gadi". Uz audekla vāka bija uzzīmēta tumši oranža apaļa ripa ar stariem. Saule uz grāmatas vāka bija ļoti līdzīgu saulespuķei mūsu dārzā. Gaismas pilna un saulaina. Un es nopirku šo grāmatu, pēc tam katrā algas dienā es pirku pa grāmatai, taču izlasīju tikai dažas, jo nekad man nepalika laiks. Bija jāstrādā. Vakaros biju tik nogurusi, paņēmu grāmatu rokās, pasmaržoju, pārlapoju un noliku atpakaļ plauktā aiz stikla. Tās bija mani dārgumi, un es sapņoju, ka pienāks nesteidzīgs laiks un visas sapirktās grāmatas izlasīšu. Taču man izdevās izlasīt tikai apmēram pusi no sapirktā. "

Pamazītēm ņēmu no sainīša ārā grāmatas. Tik savāda sajūta raisījās apkārt, it kā mājās būtu atgriezušās tieši tās grāmatas, kuras gadu gaitā biju devusi pazīstamiem lasīšanai un atpakaļ nesagaidījusi. Tiesa, atnestās grāmatas bija citas. Spējš atmiņu vilnis līdzīgi vēja brāzienam nošalca pāri un veidoja arī manējo stāstu.

Dzejoļu antoloģija bērniem "Saules gadi" bija mana pirmā grāmata, un to es dabūju dzimšanas dienā. Pirmais dzejolis, ko iemācījos no grāmatas, bija Raiņa dzejolis par dzimumdienu. *Mani, mīļie radiņi, man ir četri gadiņi...*, bet otrais, kuru ierunāju lenšu magnetofonā, bija Poruka "Tracis".

Mazs kaķīt`š, mazs zaķīt`š uz ceļa satikās un brīnījās. Ilgu laiku tas bija mans vismīļākais dzejolis. Bezgala uzjautrinošajā G. Kroļļa ilustrācijā melns kaķēns piktām acīm strostēja pabailīgu tikpat melnu zaķa bērnu. Lulliņa, Una, Tita un minka, vakaros ievēda miega pasaulē, Poruka līgani mierīgā valoda radīja visapkārt labestīgu pasauli kā lielā saules ripa uz grāmatas vāka. It kā teiktu:

"Nebaidies, viss būs labi, pasaule ap tevi ir tik droša kā milzīgā saule!" Gandrīz katru dienu lasīju biezo grāmatu, līdztekus G. Kroļļa zīmējumiem vienā otrā lappusē tapa arī manējie, neņemot vērā aizrādījumu, – gaužām nepiedienīgi grāmatā ievilkta kaut mazu svītriņu. Dzidras Rinkules – Zemzares "Laba slava sniedzīgam" izskrēja no grāmatas lappusēm uz dejoja līdzī Žilinska jaunajai dziesmai. Pateicoties "Sauls gadiem" Rainis skolas laikā man nebija bubulis, no kura mukt projām un skaitīt par Raini, galvā spaini. Izlasīju "Zelta zirgu" un pēcāk redzēju operu. Baltām sniegpārslīnām apspīdēts, stāvā stikla kalnā laistījās zelta zirgs, kurš kā uguns cēla augšā Saulvedi un ledus kalnu ielokā Saulcerīte lūdza: *"Nedod gredzenu nevienam, kam tas gredzens, tam es pati!"* Un Saulvedis apsolīja – *Es to nedošu nevienam, mūžam būs tas manā pirkstā.*

Ar laiku mana vismīļākā Raiņa luga kļuva "Uguns un nakts", Spīdola sievietes ideāls, augstie ideāli, tiekšanās pēc kaut kā pārāka – *"Es nepastāvu, es esmu kā saule, Es tūkstoš krāsās pār zemi laistos – Bet manā visumā spīd un dzīvo viss."*

Kad mācījos 8. klasē, sarakstīju garā uzskaitījumā visas izlasītās Raiņa grāmatas, arī citus darbus, D. Zigmontes "Jūras vārti", "Raganas māju remontēs", D. Avotiņas "Zuze", Z. Skujiņa "Kolumba mazdēli", "Fornarina", un gāju uz ļeņinisko ieskaiti, kurā nācās atskaitīties arī par izlasīto literatūru. Cerot uz uzslavu, lepni noliku savu lielo grāmatu sarakstu uz komisijas galda. No malas pieaicinātā partijas biedre paņēma manu sarakstu, ilgi to pētīja, paskatījās uz literatūras skolotāja pusi. "Jums šķiet pieņemami, ka bērni lasa šādas grāmatas?" Skolotājs raustīja plecus, bet partijas biedre man uzdeva jautājumu: "Jūs esat lasījusi savam vecumam piemērotas grāmatas? Par Zoju Kosmodemjansku? Par Pavļiku Morozovu?" Galu galā ieskaiti man pieņēma, un es nosolījos tuvākajā laikā tās izlasīt.

Pamazām mans grāmatu plaukts tapa līdzīgs nelielai bibliotēkai, antikvariāti pusaudžu gados bija mani mīļākie veikali, tur par pāris kapeikām varēja nopirkt to, ko nevarēja atrast veikalu plauktos. Mans sapnis bija par lielu grāmatplauktu, kas aizņemtu visu istabas sienu, un tajā būtu tikai grāmatas. Sapnis pie manis atnāca dzīvokļa remonta laikā pirms trim gadiem. Tagad gar vienu sienu istabā ir gaiši plaukti, tajos grāmatas, kuras laiku pa laikam pārkārtoju un noslauku putekļus. Katrai grāmatai ir savs stāsts, kā gāju to pirkt, kā pārnesu mājās, kā ieliku plauktā, kā lasīju, dažas apmēram no sešsimt vēl nav izlasītas. Visvecākā grāmata ir no tēva bibliotēkas 1935. gada Valtera un Rapas izdevums – Ē. Kestnera "Lidojošā klase. Visjaunākā A. Bariko "The game. Spēle", kuru pamazām šķetinu, jo tā man izskatās tikpat sarežģīta kā datora uzbūve.

Šodien spīd saule, sēžu atpūtas krēslā balkonā, līdzās ierastā tēja Ventspils podnieka J. Kupča darinātajā zili brūnajā māla krūzē. Šķirstu tikko kā dāvanā dabūto ļoti sirsniņo J. Rihteres pasaku "Tur aiz stacijas ir jūra", un apjaušu, ka sapņi, ja tiem seko, nezaudējot sirdsapziņu, vienmēr piepildās.